

Kulturni

LISTO

O B Č I N E Š O Š T A N J

ISSN 1581-8373

9 770158 183733

LETO XXIII
ŠT. 1
31. JANUAR 2019

Kazalo

vsebine

**REVIJA ZA KULTURNA
IN DRUGA VPRAŠANJA
OBČINE ŠOŠTANJ IN ŠIRŠE**

Vodnikovo leto	3
Zgodba 11 12 13	5
V galeriji	6
Vila Mayer	8
Kult ura	10
Balet	13
Na odru	16
Knjižnica	18

Izdaja

Zavod za Kulturo Šoštanj,
Trg Svobode 12, 3325 Šoštanj,
zanj Kajetan Čop, direktor.
Izdajanje Lista finančno omogoča
Občina Šoštanj, zanjo Darko Menih,
župan.

Odgovorni urednik

Jože Volk

Vodenje redakcije

mag. Milojka B. Komprej

Jezikovni pregled

Jože Volk

Oblikovanje, prelom strani

Media Center, Marko Gorjup s. p.

Tisk

Grafika Gracer d. o. o.

Naklada

600 izvodov

Kritične pripombe na vsebino ali obliko

**Lista bodo dosegle svoj namen
le, če jih boste posredovali s kratkim
sporočilom na e-naslov
list.revija@gmail.com.**

Vse sodelavce prosimo, da prispevke
za **LIST št. 2/2019** pošljete najkasneje
do 15. februarja 2019 na elektronski
naslov list.revija@gmail.com.

Foto naslovnice – Dejan Tonkli

Vodnikovo leto

Valentin Vodnik 3. februar 1758 – 8. januar 1819

Verjetno je znano, da je po Cankarjevem letu, ki smo ga praznovali lani, kulturna javnost ob 200. obletnici smrti pozornost namenila Valentinu Vodniku. O njem je pravzaprav veliko znanega, ne glede na to, da je od njegovega rojstva minilo več kot 260 let. Mogoče tudi zaradi tega, ker je bil duhovnik, živel po samostanih, med drugim tudi v Nazarjah, kjer je opravljal preizkušanja, veliko pa tudi zaradi njegovega naprednega literarnega ustvarjanja, ki se je začelo že v gimnaziji.

Leta 1784 je zapustil meniški stan in po seznanitvi z Žigom Zoisom, slovenskim razsvetljencem in

tudi mecenom, leta 1798 postal učitelj na ljubljanski gimnaziji. Z ustanovitvijo Ilirskih provinc, leta 1809, ko je nova reforma dovoljevala pouk v jeziku dežele, je postal gimnazijski ravnatelj in nadzornik osnovnih ter obrtnih šol. Žal so bile nove družbene ureditve (vrnitev slovenskega ozemlja Avstriji) do njega manj milostne, bil je predčasno upokojen in je leta 1819 umrl zaradi možganske kapi. Izdal je zbirki Pesmi za pokušino in Pesmi za brambovce, po smrti pa je izšla še pesniška zbirka Pesme. Ljubil je naravo, predvsem gore, bil je začetnik planinske poezije. Pisal je tudi prozo in šolske učbenike (Pismenost in gramatika za prve šole, 1811), bil je prvi slovenski novinar in na sploh pomemben pri uvajanju slovenskega jezika v šolstvo in javnost. Poleg Dramila, Mojega spomenika in še nekaterih pesmi se je mnogim tudi v šolskih klopek priljubila pesem o Zadovoljnem Kranjcu. Valentinu Vodniku je postavljen spomenik v Ljubljani, po njem se imenujejo društva, domovi, trgi, ulice in tudi v Šoštanju imamo Vodnikovo ulico z edino hišno številko 1.

MILOJKA B. KOMPREJ

ZADOVOLNI KRAJNC

*Od straže Hravaške
Gor sonce mi pride
V' nograde Laške
po poldne zaide;
Z' Beneškiga morja
Jug čelo poti,
Od Stajerca borja
Per del' me hladi.*

*Mi brazdjo konjiči
Za hajdo, pšenico,
Netrudni deklīči
Pa beljo tančico;
Kaj maram, se kruha
Persluži zadost,
Ni sile trebuha
Okoli mi nost.*

*Imam oblačilo
Domačga padvana,
Ženica pa krilo
Iz pravga mezlana;
Se sveti na lice
Ko pih moj škarlat,
Nje šapel, jeglice,
Nje modric je zlat.*

*Rad plešem okrogle,
S' peto glas dajam,
Premetem vse vogle,
Se v' cepa dva majam;
Nožica pa Mince
Za mano drobni,
Pobera stopnice,
Se v' kroge verti.*

*Na žgancih tropine
Pa kislīga zela,
Bob, kaša, vse mine,
Ko pridem od dela;
Al bodi pogača,
Klobasa, al sok,
Al kar se obrača
Na ražnu okrog.*

*Za vsako povele
Mam židano volo,
Za branbo dežele,
Al hoditi v šolo:
Povsodi se maham
Ko čverst korenak,
Pa delam, pa baham,
Pa pijem tabak.*

Foto Splet

Zgodba 11 12 13

Kulturni svetilniki slovenstva

Obiskujem osnovno šolo, ki nosi ime po partizanskem pesniku, domačinu Karlu Destovniku - Kajuhu, enem najpomembnejših slovenskih literarnih ustvarjalcev v času 2. svetovne vojne, ki je s svojim literarnim ustvarjanjem uresničeval in spodbujal vizijo svobode slovenskega naroda in s svojimi deli in idejo pustil neizbrisljiv kulturni nacionalni pečat. Zato so mi Kajuhove pesmi všeč, saj kljub svoji preprostosti nosijo v sebi globlja univerzalna sporočila.

V pesmi Bosa pojdiva, dekle, obsorej sem spoznavala pomen barvnih simbolov: »Beli so, beli so češnje cvetovi / temni, pretemni so talcev grobovi.« V besedni igri barv simbolizira z belo barvo brezmadežno rojstvo, življenje, svobodo, ki pa posledično preraste v rdečo barvo sadeža, v ujetost trpljenja in smrti. Nežno, nedolžno, a globoko zarežejo njegovi motivi in ideje v bralčeva čustva. Predstavljam si, da ni bilo Slovenca med vojno, ki ni imel svoje tragične izkušnje smrti najbližjega. V čustveni kaos doživljanja je Kajuh v svojih pesmih ubesedil in osvetlil ljudem, kar so v svojih srcih nosili vsi, življenje in smrt.

Na zgubanih, utrujenih in otožnih obrazih ljudi, v njihovih temnih in globokih očeh, goli drži teles ljudi in živali v podobi življenja odsevajo Napotnikovi motivi. Šoštanjčan, ki je ustvarjal na področju kiparstva, in eden prvih slovenskih akademskih kiparjev, ki se je izšolal na Dunaju. Njegovo stalno zbirko je moč videti v Vili Mayer v Šoštanju, kjer smo si jo učenci v okviru šolskih

dejavnosti tudi že večkrat ogledali. Kot nemo opazovalko Napotnikovih del so me navduševali obrazi, njihova natančnost in čustvena izraznost, ki kar sili v željo po spoznanju življenjske usode. Bila sem navdušena tudi nad avtoportretom, reflektivnem lastnem motivu, ki resnobno, modrosto, z odprtim pogledom zre v stran, a zakaj v stran?! Ivan Napotnik je umetniško upodobil tudi Ivana Cankarja in Kajuha. Je mogoče iskati motiv za pogled v stran v stičišču Kajuha in Cankarja?! Motivi za ravnanje vseh so podobni, vsem je skupni slovenski jezik, človek, ljudje in njih usoda. Snov njegovih del je les, je to naključje ali pa je simbol življenja, ki upodablja življenje!

»Narod si bo pisal sodbo sam ...«, besede največjega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja, ki ostro zarežejo v odgovornost in usodo slehernega Slovenca nekoč in danes. Mogoče ga je Napotnik prav zaradi te neposrednosti upodobil kot odsev, ki z očmi zre naravnost v nas, v naša dejanja, dejanja tistih, ki ga gledamo. Vprašanje pa je, ali ga tudi vidimo?! Stoletnica njegove smrti je pomemben kulturni dogodek, če se zavedamo Cankarjevega bistva, spoznanja, ko morata posameznik in družba sneti maske in se zazreti v moralno ogledalo. Cankar je v svojih delih družbenokritičen, izpostavlja tematiko posameznika iz delavskega razreda, opozarja na politične razmere v državi. Piše o temah, značajih ljudi, o bolečini duha, ranah, ki so prisotne tudi danes in se skozi prostor in čas slovenskega naroda še niso zacelile. Ideje odgovornih posameznikov, družbenih skupin se prezirajo, moralne vrednote najvplivnejših se pogosto kršijo in zanje ti ne odgovarjajo, ljudje delujejo v korist sistemu in ne v korist človeku. Hlapčevstvo cesarju so le zamenjali za hlapčevstvo kapitalu. Pohlep po družbenem ugledu so zamenjali za pohlep po dobičku in po družbeni moči. V najvišjih organih družbenega gibanja, odločanja in razvoja pa sodba, o kateri je govoril

BLAŽKA ŠKRUBA

učenka OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj

Cankar pred več kot 100 leti, še traja. Cankar je na Kajuha naredil močan vtis. Če je Cankar označil slovenski narod za hlapce, je Kajuh želel preseči to razumevanje v smislu preporoda po suverenosti in kolektivni pripadnosti. Ob 20-letnici Cankarjeve smrti je Kajuh organiziral proslavo v čast Ivanu Cankarju in njegovim družbenim idejam. Hlapci, ki so se v Kajuhovem času kolektivno herojsko uprli okupatorju in ga premagali v strahu pred smrtjo in želji po svobodi, so postali gospodarji oz. kot bi rekel Cankar, hlapec Jernej si je izbral pravico in postal gospodar! Ana Lušin je bila Cankarjeva velika ljubezen. V njegovem literarnem delu je pustila velik pečat, saj ji je posvetil spomin iz drugega dela cikla Erotika in v zbirki novel Pravica za pravico. Spoznala sta se, ko je bila stara 17 let in sta se srečevala v parku pri Kolozeju. Cankar je zaupal svojo ljubezen prijatelju Župančiču, o njej je pripovedoval, da je pravi angel. Žal so se njuna pota razšla. Ana se je zaradi svoje boleznii preselila k nam bližnji Plešivec in tam tudi kasneje umrla. Ko je Cankar kasneje izvedel za njeno smrt, se mu je verjetno prebudila vest in v črtici Mimogrede opisuje, kako je iskal Anin grob. Nikoli pa ni izvedel, da je Ana pokopana v Plešivcu in da so na njenem grobu izklesani njegovi verzi, ki jih je dal vklesati njen mož: »Tiho zdaj v grobu spi, / tvoja in moja vesela mladost.« Njih življenje je zdaj že davno mimo, a spomin, ideje bodo živele in gorele v srcu zavednih ljudi, Slovencev. Življenje nam kaže različne poti, Cankar, Kajuh in Napotnik pa so skozi prostor in čas družbi osvetljevali moralno pot na umetniški način in v svojem bistvu so svetilniki prave poti. Da bi tudi nam mladim bila osvetljena kulturno prehojena prava pot!

KIPAR NAPOTNIK
izpostavljeni pogledi

Nova knjiga Kipar Napotnik, izpostavljeni pogledi.
Srečanja z umetninami in njihovimi zgodbami: če veš, kaj gledaš, vidiš več. Vaje za oči in možgane, vaje v branju umetnin.

Naprodaj v Vili Mayer.
Cena: 12 €.

Nova knjiga o prvi galeriji v Šaleški dolini, ki je bila ustanovljena kot poklon rojaku, akademskemu kiparju Ivanu Napotniku.

Naprodaj v Vili Mayer.
Cena: 10 €.

Ivan Cankar, Ivan Napotnik in Karel Destovnik - Kajuh

Trije veliki možje slovenske umetnosti, ki so vsi živeli na prehodu med koncem 19. stoletja in začetkom 20. stoletja, so imeli svoje rojstne dneve in dan smrti v treh zaporednih dneh v decembru 11., 12. in 13. To so bili pisatelj, pesnik in dramatik Ivan Cankar, kipar Ivan Napotnik ter pesnik Karel Destovnik - Kajuh. Vsi trije so imeli neke skupne vezi s Šaleško dolino. Ivan Napotnik se je rodil v Zavodnjah nad Šoštanjem, nato pa živel v Šoštanju. Karel Destovnik - Kajuh se je rodil in živel v Šoštanju. Ivan Cankar pa se je zaljubil v Ano Lušin, ki je nekaj časa živela v Plešivcu pri Velenju.

Meni je najbližji Ivan Napotnik, ki se je rodil in živel v Zavodnjah, kjer živim tudi jaz. Krajani Zavodnj so bili zelo ponosni na kiparja, ki je živel v moji bližini. Moj dedek se ga spomni iz svojega otroštva, ko je bil Ivan Napotnik že siv in star mož. Moj dedek je živel na sosednji kmetiji, toda otroci

se niso upali približevati leseni bajti, v kateri je cele dneve preživel Ivan Napotnik in izdeloval kipe.

Dolgo časa, po njegovi smrti, so hranili nekaj njegovih kipov v podružnični osnovni šoli v Zavodnjah, nekaj pa tudi v parku pred šolo. Po podrtju šole so odprli razstavo kipov v hiši nekega krajanca, po njegovi smrti pa so jih prestavili v Vilo Mayer v Šoštanj. Krajani Zavodnj so bili malo razočarani, ker so izgubili pomembno kiparsko zbirko. Tudi sama bi bila ponosna, če bi lahko njegove kipe razstavljali v našem kraju. Med znanimi deli kiparja Ivana Napotnika sta tudi upodobitvi Ivana Cankarja in Karla Destovnika - Kajuha, na plošči. S tem, ko smo izgubili kiparska dela, smo izgubili tudi vsakoletno prireditev Mala Napotnikova kiparska kolonija, po kateri je bila znana naša vas po celi Sloveniji. Tu so več dni izdelovali kipe in prebivalci Zavodnj so bili zelo ponosni na to.

Menim, da je bila prireditev Mala Napotnikova kiparska kolonija v Zavodnjah res nekaj posebnega in sem razočarana, da te prireditve ni več pri nas ... Z Zavodnjami pa je povezan tudi pesnik Karel Destovnik - Kajuh, ki je bil ustreljen na Žlebnikovi domačiji v Zavodnjah. Na ta način smo prebivalci Zavodnj nekako povezani s pesnikom. Po pripovedovanju mojih staršev so se v podružnični šoli v Zavodnjah vsako leto spomnili pesnikove smrti z branjem njegovih pesmi. Z ukinitvijo šole v Zavodnjah se je tudi to končalo. Naša šola se imenuje

DOMINIKA RAK

učenka OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj

po pesniku Karlu Destovniku - Kajuhu.

Tudi sama sem prebrala nekaj Kajuhovih pesmi in sem ponosna, da se moja šola imenuje po njem. Ivana Cankarja poznam predvsem po njegovih delih. Ukvarjal se je tudi s politiko in tako pomembno prispeval k razvoju Slovenije v takratnem času. V njegovih delih opazimo precej kritike tedanje družbe in boja proti izkoriščevalskemu gospodarju.

Menim, da so njegova prizadevanja pomembno prispevala k spreminjanju tedanje družbe. Ivan Cankar, Ivan Napotnik in Karel Destovnik - Kajuh so nam zapustili bogato kulturno dediščino. Poleg tega pa lahko iz njihovega življenja opazimo, da so se vsi na nek način ukvarjali s politiko, zavzemali so se za slovenski narod in se zanj tudi borili. Danes, kot spomin na življenje teh treh pomembnih mož, najdemo njihova imena na različnih mestih. Na primer po Ivanu Cankarju je poimenovan Cankarjev dom, ki je največje slovensko kulturno središče, po njem je poimenovanih tudi veliko cest, ulic, šol, kulturnih društev, šolsko tekmovanje iz slovenščine ... Ivan Cankar je bil tudi upodobljen na bankovcu prvega slovenskega denarja. Po Karlu Destovniku - Kajuhu so poimenovane osnovne šole, ulice, ceste ... Po Ivanu Napotniku pa kulturna društva ...

LITERARNI NATEČAJ

ZGODBA

11
12
13

foto: arhiv Vile Mayer

CANKAR

PISATELJ

11.

 DECEMBER

foto: arhiv Vile Mayer

NAPOTNIK

KIPAR

12.

 DECEMBER

foto: arhiv Vile Mayer

KAJUH

PESNIK

13.

 DECEMBER

KNJIŽNICA VELENJE

MESTNA KNJIŽNICA ŠOŠTANJ

VILA MAYER
ŠOŠTANJ

V galeriji

Srečna Živa

Mestna galerija je turobni januar pregnala z razstavo Žive Agrež Srečni šopki. Odprtje razstave, ki ga je opravila mag. Milojka B. Komprej iz Zavoda za kulturo Šoštanj, je bilo 10. januarja. Popestril ga je glasbeni program, ki sta ga izvedli dve odlični glasbenici, Anamarija in Polona Mežnar. O avtorici in njenem delu pa likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn med drugim pravi:

Šopke na slikovno površino umešča kompozicijsko preiščeno, pogosto v obliki diagonalne zasnove, ki že a priori daje mrtvi naravi živost in napetost. Vsekakor pa so zanimivi tudi tisti, ki se uravnoveženo razprejo čez celotno slikovno polje.

Še posebej jo vznemirjajo oblike cvetov, ki jih modelira, a ne le z barvo, temveč z materiali. Zato cvetovi izstopajo iz slikovne površine, pridobivajo volumetričnost in prepričljivost. Niso le bogata vizualna paša, ampak postajajo likovni zapis s kiparskim akcentom, ki je

MILOJKA B. KOMPREJ

tudi vse bolj haptično vznemirljiv. In vendar imajo v tem pestrem dogajanju svoje mesto tudi barve. Te prispevajo k natančnejši identifikaciji rož, celoto dodatno razgibajo ali pa umirijo, vse glede na izbran koloristični koncept posamezne slike. Barve so namreč tiste, ki vzpostavljajo zeleno atmosfero, ki utelešajo svetlobo, ki podprejo kompozicijsko shemo in soustvarjajo »sporočilo« posameznega šopka.

Foto Dejan Tonkli

Živa Agrež je svoja najnovejša dela zasnovala kot medijsko odprt in prehodni likovni svet. Njena prizadevanja predstavljajo gibanje po slikovni ravnini in nadgrajevanje z različnimi materialno otipljivimi fragmenti, ki svojo skrajno točko dosežejo s svojstveno artikuliranimi formami cvetov. Tako nastaja prizorišče bogatega likovnega življenja. Od poudarjene strukture barvnih nanosov prehaja v sistem uporabe kolažnih aplikacij, ko različni neslikarski materiali postanejo snov tridimenzionalnega oblikovanja, predvsem pa ustvarjalci linijskih poudarkov – črt kot osnovnih likovnih prvin, pa mrežnih struktur in celo v čipkasti vzorec povezanih nitk. Risba pa v njenih delih nastopa tudi kot odločna gravura, ki zareže v materialno snovnost podlage in vzpostavlja temeljne obrisne linije posameznega cveta, preko njih pa razkriva slikarkino notranjo ustvarjalno moč in ekspresijo likovnega izživetja. Avtorica posveča svojo pozornost rožam z raznolikimi cvetovi in kljub stilizacijskemu principu lahko sledimo razpiranju venčnih listov in v večini rešitev lahko vsak cvet celo natančno umestimo pod določen botanični razdelek. Raziskovanja so jo pripeljala tudi do abstraktnih rešitev, ko rože zaznavamo le na asociativni ravni. Svet najzlahotnejše vegetacije namreč raste iz spodnjega levega kota slikovnega polja in abstraktno naglašena ekspresija prinaša motiv kot

nezadržan vzgon likovne substance. Ob skrbi za rože slikarko zanimajo tudi ozadja. Ta predstavljajo lateralno obravnavan prostor, v katerem najde svoje mesto tudi marsikatera materialna ostalina, vselej uporabljena premišljeno, skrbno, tako da dominanca šopka ni okrnjena. Kolažne intervencije, porajajoče se strukture, svojstvene teksture, mreže različnih gostot, moč in sporočilnost barv ter avtorsko artikulirane forme, ki dajejo nekaterim stvaritvam izrazito reliefni, kiparski pridih, so nepogrešljivi akterji v avtorsko nadgrajenem likovnem jeziku, ki sliši na ime informel. (...) Likovna umetnost je tista notranja sila, ki slikarko Živo Agrež ne pusti mirovati. Njeni šopki, različnih karakterjev, na osnovi katerih jih tudi poimenuje kot npr. Zlatost, Radoživost, Prešernost, Plemenitost, Počaščenost, Dekliškost, Naklonjenost, Iskrivost, Nežnost, Sončnost ... so veseli v večplastnem pomenu besede in so likovno živahni, saj prekipevajo v notranji sili slikarke. Tihožitje, ki je v zgodovini likovne umetnosti veljalo za eno najbolj priljubljenih metafor minljivosti življenja, je avtorici postalo poseben, vesel izziv. Z ustvarjenimi deli pa živ dokaz, da njeno likovno življenje še nikoli ni bilo tako živo kot tokrat. O tem priča cela plejada različnih likovno-vizualnih rešitev v okviru enega samega motivnega izhodišča. Rešitev, ki prinašajo rože, povezane v šopke s skupno

rdečo nitjo informela. V pestrem slikovnem dogajanju vsak cvet ohranja svojo samostojno in prepričljivo likovno vlogo.

Nomen est omen. Živa živi svoje slikarsko življenje odločno, temperamentno, igrivo, korajžno, mestoma celo drzno, suvereno in likovno trdno. In s posebno ljubeznijo do medija izražanja. Raznolikost dogajanja, ki ga ustvarja na slikovni površini, vselej znova prelije v ravnovesje, v ubranost celote, v prijeten likovni zven. V likovno estetiko, ki jo gledalcu radodarno poklanja v novi motivni obliki domiselno ustvarjenih in variabilno »cvetočih« šopkov.

Sicer pa je Živa Agrež pred upokojitvijo delala kot novinarka na Radiu Slovenija in pri časopisu Delo ter reviji Jana. Po prvih samostojnih poskusih na platnu je znanje nabirala pri akademskih slikarjih, kot so Milan Erič, Tone Rački in drugi. Prvič je skupinsko razstavljal leta 2008, komaj štiri leta po tem, ko se je seznanila s slikarstvom. Samostojno je začela razstavljal leta 2011 in je do sedaj postavila več kot 70 samostojnih razstav ter veliko več skupinskih. Do konca leta 2017 je nastalo sedem obsežnejših ciklov, v letu 2018 sta začela nastajati še dva. Vsak cikel ima svojo zgodbo, s Srečnimi šopki pa nas avtorica nagovarja k veselju, radoživosti in spontanosti.

Zdi se, da je tisto poletje, ko je nastajal cikel Srečni šopki, slikala sebe.

Vila Mayer

O NAPOTNIKU V 2018

Akademski kipar Ivan Napotnik je eden pomembnejših kiparjev prve polovice 20. stoletja na Slovenskem, mojster male plastike v lesu, šoštanjski rojak.

V Vili Mayer v Šoštanju je stalna zbirka Napotnikovih umetnin v lasti Občine Šoštanj.

V letu 2018 smo v šoštanjski občini obeležili 130. obletnico kiparjevega rojstva s številnimi dogodki in aktivnostmi, ob sodelovanju akterjev iz Šaleške doline in širše ter z namenom Napotnikovo umetnost še bolj približati ljudem:

Občina Šoštanj

2018
Napotnikovo leto
v občini Šoštanj
akademski kipar
Ivan Napotnik, 1888–1960
130. obletnica rojstva

Razstava izbora del
Napotnikove galerije,
Mestna galerija Šoštanj,
12. 10. 2017

Podcast na Valu 202,
14. 1. 2018

Razstava izbora
Napotnikovih del, Galerija
Kvartirna hiša, Celje,
2. 2. 2018

Slovesnost ob kulturnem
prazniku, Kulturni dom
Šoštanj, 7. 2. 2018

Logotip Napotnikovo leto,
vključitev v CGP Občine
Šoštanj

Tiskovna konferenca ob
Napotnikovem letu, Šoštanj,
28. 3. 2018

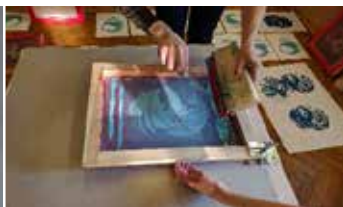
Prispevek RTV SLO
o Napotnikovem letu,
Slovenska kronika,
28. 3. 2018

Javno strokovno vodstvo
po kiparski zbirki,
Vila Mayer, 17. 4. 2018

Reportaža o kiparju
Napotniku, Novi tednik,
21. 4. 2018

Grafična delavnica sitotiska
za odrasle, Vila Mayer,
april 2018

Pedagoški program sitotiska
za devetošolce, Vila Mayer,
22. 5. 2018

Transparent na pročelju
občinske stavbe,
12. 6. 2018

Obeležitev obletnice
kiparjeve smrti, 19. 6. 2018

Napotnikovo leto na sladke
način, praline kot
protokolarno darilo

Kolaži stiliziranih podob
Napotnikovih kipov na
razglednicah

Dopolnitev stalne zbirke
v Vili Mayer, 5. 7. 2018

Grafična delavnica sitotiska za otroke, Vila Mayer, 26. 7. 2018

Kratek film o kiparju Napotniku, Poletni filmski večeri, Šoštanj, 29. 8. 2018

Nagradno vprašanje na FB: Kje se nahaja Napotnikova ulica?

Plakatna razstava na Trgu svobode, Šoštanj, 17. 9. 2018

Reportaža RTV SLO o kiparju Napotniku, oddaja Sledi, 16. 9. 2018

Poštna znamka Napotnikovo leto 2018 in dopisnice z motivi Napotnikovih kipov

45. Mala Napotnikova kiparska kolonija in razstava, Šoštanj, 5. in 6. 10. 2018

Izbor Napotnikovih del na enoletni razstavi v Pokrajinskem muzeju Celje, 15. 11. 2018

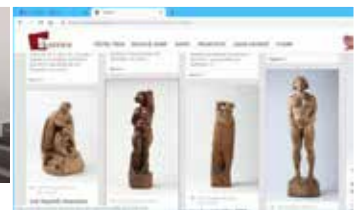
Razstava Napotnikovih bronastih skulptur na Dvorcu Gutenbüchel, 16. 11. 2018

Nova knjiga Napotnikova galerija, šolska galerija in predstavitev, 27. 11. 2018

Stalna razstava izbora del Napotnikove galerije, Vrtec Šoštanj, 27. 11. 2018

Digitalizacija Napotnikove zbirke na portalu Kamra, 3. 12. 2018

Kamišibaj z Napotnikovimi kipi na podstrešju Vile Mayer, 10. 12. 2018

Literarni natečaj 11 12 13 in prireditve ob zaključku natečaja, Šoštanj, 11. 12. 2018

Krajši prispevek RTV SLO o kiparju. Slovenska kronika, 12. 12. 2018, Utrip, 15. 12. 2018

Uradni dnevni poštni žig ob obletnici Napotnikovega rojstva, Šoštanj, 12. 12. 2018

Akademija ob zaključku Napotnikovega leta, 12. 12. 2018

Nova knjiga Kipar Napotnik, izpostavljeni pogledi, 12. 12. 2018

Napotnikov dan na Radiu Velenje, 12. 12. 2018

Mesečne objave člankov, fotografij in grafik o Napotniku in Napotnikovi galeriji v reviji List

Predstavitev knjige o kiparju v časniku Delo, 10. 1. 2019

Javno vodstvo po filatelistični razstavi, predstavitev tiskovin ob Napotnikovem letu, Vila Mayer, 16. 1. 2019

130 maksimum kart ob zaključku Napotnikovega leta

Kultura

Kako smo radi kulturni

Februar na tak ali drugačen način zaznamuje kultura. Bolj natančno praznik kulture, ki nas na nek način vse spomni na ... Na kaj? Z anketo smo se obrnili na predsednike kulturnih društev v občini Šoštanj. Zelo zanimivo so odgovorili na dve kratki vprašanji. Vsem je kultura blizu, večina jih meni, da je premalo horizontalnega sodelovanja, zavedajo pa se, da kultura ni praznik 8. februar. Kultura je rešitev. Ljudi, da ne pozabijo svojega bistva, samouresničevanja in poti, na kateri ne sme manjkati lepih stvari. In to kultura je. Lepa. Je pa tudi veliko tega, kar vprašane moti. Preberite, kakšna razmišljanja so se ob tem oblikovala.

Kako dolgo delate v kulturi kot član društva, osebno ali kot nosilec funkcije?

Kaj menite o ljubiteljski kulturi v povezanosti s tako imenovano profesionalno kulturo in kaj je za ljubiteljsko kulturo 8. februar?

Foto Osebni arhiv

Marko Potočnik – KUD Ravne

Ne štejem let, kar sem se priključil Kulturno-umetniškemu društvu Ravne, a vselej sem prepričan, da nosijo svoje zasluge za to Podružnična osnovna šola Ravne in moja takratna učiteljka, ki sta me povezala z društvom, kjer sem se naučil, kako nastopati na prireditvah. Nastopil sem z več sekcijami Kulturno-umetniškega društva Ravne, a vedno mi je bilo najbolj blizu, če sem na odru delil nekaj besed z gledalci kot napovedovalec prireditve. Menim, da lahko na ta način stopim v poseben stik z gledalci, vedno pa mi je v veselje deliti z občinstvom kakšno prijetno misel ali pripoved.

Kulturno-umetniško društvo Ravne se s svojimi sekcijami trudi, da prenaša vaške običaje iz roda v rod. Prireditve in dogodkov, ki jih v društvu pripravljamo, so Ravenčani veseli in menim, da jih potrebujejo. Tukaj so ljudje, ki radi prihajajo na naše prireditve že vsa leta. Zanje ostajamo tradicionalni. Tukaj so mladi, ki bodo nekoč odgovorni za delo v društvu, in zdi se mi prav, da smo zaradi njih v koraku z novejšimi kulturnimi trendi. Prepričan sem, da bo tako KUD Ravne spisal še nekajkrat toliko let, kot jih ima.

Foto Milojka B. Komprij

Franc Šteharnek – Kulturnica Gaberke

S kulturo se ukvarjam že preko 40 let, več ali manj živim pa jo, odkar se zavedam. Kultura je zelo zanimiva, če se malo bolj poglobiš v njen smisel. Spomnim se, da sem se najprej ukvarjal s prireditvijo ob pustu. Potem pa se je kar peljalo iz ene prireditve v drugo. 8. februar je praznik od nekdanj in ga spoštujemo ter ohranjamo. Malo pa me moti, da država zanemarja in namenja premalo sredstev za prostovoljno delo društev. Vemo, da ravno društva veliko ustvarjajo po raznih krajih in domovih ter pripravljajo zelo lepe in bogate programe. Zavedati se moramo, da je tudi na podeželju kultura zelo pomembna, tako za skupnost kot za vsakega posameznika, ki živi v kraju. Zato se bom trudil, dokler mi bo zdravje služilo, da bo v našem kraju kultura živela še naprej, saj celo društvo veliko dela tudi na pridobivanju mlajših članov. Zahvaljujem se aktivnim članom Kulturnice, ki pomagajo pri izvedbi našega bogatega programa.

Foto Milojka B. Komprij

Miro Perovec – Oktet Zavodnje

V kulturi delam že kar od osnovne šole, saj sem bil že takrat včlanjen v pevski zbor in dramsko sekcijo. Obiskoval sem tudi nižjo glasbeno šolo, kjer sem se učil igrati klavirsko harmoniko pri prof. Silvu Tamšetu. V sedemdesetih letih sem se priključil mešanemu pevskeму

MILOJKA B. KOMPRIJ

zboru Svoboda Šoštanj, potem pa k Šaleškemu oktetu, kjer sem bil do leta 1996. Sedaj pojem pri cerkvenem zboru, upokojenskem zboru in oktetu Zavodnje, kjer sem od leta 2006 tudi predsednik.

V ljubiteljski kulturi se pač udeležuje vsak, ki mu nekaj pomenijo slovenska beseda, glasba in vokalno petje. Po naporni službi je dobro, da se človek sprost na tak ali drugačen način. Opažam, da se vedno več mladih vključuje v različne dejavnosti, kjer se lahko sprostijo in »odštekajo« računalnike. So pa tudi taki, ki se »zabubijo« v svoje sobe in se nikamor ne premaknejo, za kar so seveda krivi starši, ki so ravno taki. Ob prazniku želim vsem, ki kakor koli sodelujejo v kulturi ali pa tudi, če samo spremljajo z očmi ali ušesi, veliko lepih trenutkov.

Foto Osebni arhiv

Marko Atelšek – Prosvetno društvo Lokovica

Rojen sem v glasbeni družini, tako da sem že od mladih nog povezan s kulturo. V MOPZ Lokovica pojem že dobrih trideset let. Tri leta sem bil tudi njegov predsednik. Od oktobra 2015 sem predsednik prosvetnega društva Lokovica.

Ljubiteljska kultura živi le zato, ker nas je še nekaj, ki to delo opravljamo z veseljem in dobro voljo. V šoštanjski občini ljubiteljski kulturniki slabo sodelujemo in to le zato, ker vsem primanjkuje finančnih sredstev. S profesionalnimi kulturniki pa skoraj nismo povezani. Profesionalci za svoje delo le dobijo določeno plačilo, je pa prav, da živi vsa slovenska kultura.

Hvala Občini Šoštanj za vsakoletno donacijo vsem društvom v občini, mislim pa, da kulturna društva, glede na druga, dobijo premalo sredstev. 8. februar je zame osebno spomin na Franceta Prešerna in slovensko besedo.

Foto Milojka B. Komprij

Andrej Volk – Folklorno društvo Oglarji Šoštanj

Osebnost me kultura spremlja že kar iz osnovne šole, kjer se je začelo z raznimi nastopi, branji in recitali. Tudi pozneje v srednji šoli sem bil ob raznih prireditvah vedno zraven, kar se je pozneje nadaljevalo še v Krajevni skupnosti. Nato je vse skupaj malo zamrlo. V zadnjem času pa sem 7 let član FD Oglarji iz Šoštanja. Mislim, da je ta povezanost s kulturo še najbolj vidna in pristna. Nosilec funkcije sem zadnjih 5 let.

Zame je ljubiteljska kultura veselje in sprostitiv, profesionalna kultura pa je stroka in tudi obveza. Ampak ena brez druge ne gre. In ta razlika je v naši miselnosti. Mislim, da bi moralo biti med eno in drugo več sodelovanja, takrat bi tudi drug drugega lažje razumeli. Tudi ljubiteljski kulturniki bi morali bolj profesionalno in resno pristopati kulturi in spregledati dejstvo, da si tam zaradi lastne volje in prostovoljno. Kultura je kot zgodovina in to so dejstva, ki si jih vsak kulturnik ne more po svoje razlagati. Profesionalna kultura pa je tista učena, strokovna, ki temelji na trdnih temeljih, ki jih nobeno ljubiteljstvo ne more zamajati.

8. februar, kulturni praznik. To pa mislim, da je takšen dan, ko ne bi smelo biti razlike, ampak na žalost je, in prav ta ljubiteljski odnos do praznika bi morali čim bolj negovati, kajti množičnost je tista, ki daje ljudem kulturno osveščenost.

Foto Osebni arhiv

Tadeja Napotnik – MePZ Skorno

Kot članica kulturne sekcije TD Skorno v Mešanem pevskem zboru Skorno delujem deveto leto. Štiri leta sem opravljala tudi funkcijo predsednice kulturne sekcije.

Menim, da bi lahko bili ti dve kulturi še dosti bolj povezani in bi tako veliko več sodelovali med seboj. Veliko je skupnih interesov, ki bi ob boljšem sodelovanju prišli dosti bolj do izraza in bi se tudi pri ljubiteljski kulturi dosti bolj udeleževali na kulturnem področju. Za ljubiteljsko kulturo je 8. februar praznik, ko se spomnimo našega največjega pesnika, ki nam je dal toliko lepe poezije, pesmi, citatov itd. 8. februar je dan, ko Zdravljica dobi še večji in globlji pomen. Za nas, ki se udeležujemo na področju ljubiteljske kulture, ima 8. februar poseben čar in nam daje upanje, da nekoč zaživimo in združimo moči s profesionalno kulturo.

Foto Osebni arhiv

Srečko Potočnik – Pihalni orkester Zarja

Moje delovanje v kulturi je že od osnovne šole, saj sem že takrat igral v kakšni igri ali recital. Sicer sem član PO Zarja od leta 1975 in kaj kmalu sem postal član Upravnega odbora, zadnjih 17 let pa sem v vlogi predsednika orkestra. Sem član sveta OI JSKD Velenje, bil sem večletni član predsedstva Zavoda za kulturo Šoštanj. Sem član Kulturnega društva Ravne.

Vsa leta delujem kot amater, ljubiteljsko, seveda pa po funkciji veliko sodelujem z osebami, ki se profesionalno ukvarjajo s kulturo.

8. februar, kulturni praznik, naj gradi in krepi slovensko družbo.

Foto Osebni arhiv

Ana Rotovnik – MePZ DU Šoštanj

Kultura mi je ves čas blizu, a na nek način ob podjetništvu ni bilo časa zanjo. Ob včlanitvi v Društvo upokojencev se je pokazala priložnost in sem kar kmalu postala članica MePZ DUŠ, konkretno v letu 2009. Funkcijo vodenja tega sestava sem prevzela v mesecu maju 2013.

Žal je vse preveč ljudi, ki nimajo časa in posluha za kulturo, umetnost in umirjeno življenje. Zato je nujno povezovanje med ljubitelji kulture in profesionalnimi umetniki na vseh področjih. Saj so amaterski ljubitelji kulture s svojim naravnim talentom največji podporniki osebami, ki se odločijo za profesionalno pot v kulturi. Brez vzpodbude mladim bi bilo stanje v kulturi še slabše. Predvsem jih moramo opaziti na prireditvah, ki pa so žal mnogokrat preslabo obiskane. Vse premalo se prisluhne tudi preprosti ljubiteljski kulturi, za katero je potrebno včasih veliko dela in odrekani. Ne samo za 8. februar, bodimo kulturni skozi vse leto in ne pozabljajmo gojiti narodne zavesti in nam bo prijetneje v tej naši lepi Sloveniji in Šoštanju.

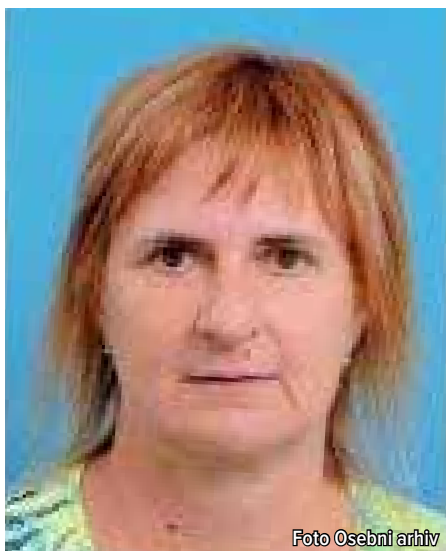

Foto Osebni arhiv

Marjeta Mazej – ŠKD Vulkan

Z ljubiteljsko kulturo se v domačem kraju Bele Vode ukvarjam od ukinitve podružnične osnovne šole. Začelo se je s pripravo kulturnega programa za materinski dan, kar je prej počela učiteljica. Kot aktivna članica in sedaj tudi predsednica društva Vulkan pa s številnimi člani že več kot 10 let skrbimo za pestro kulturno dogajanje v našem kraju. Za kraj Bele Vode pomeni ljubiteljska kultura povezovanje in druženje krajanov, razvijanje in odkrivanje talentov, obujanje starih ljudskih običajev, priprava kulturnega programa za različne priložnosti. Je dejavnost, ki je namenjena sproščanju in ustvarjalnosti. Na ta način mladi in tudi starejši aktivno vstopajo v svet kulture in razvijajo zanimanje za profesionalno kulturo. Prešernov dan, 8. februar, je dan, ko se poklonimo Francetu Prešernu, kot tudi slovenskemu jeziku, naši domovini in slovenskemu narodu. Dela prosti dan je primeren za obisk proslave, koncerta, predstave in za branje ene od njegovih številnih mojstrov.

Foto Osebni arhiv

Grega Kladnik – Oktet TEŠ

Kot član Okteta TEŠ sem aktivno vključen v kulturno dogajanje v Šoštanju polnih 19 let. Pred začetkom sodelovanja z Oktetom sem bil tudi 4 leta član sedanjega MPZ Franc Klančnik v Šmartnem ob Paki.

Seveda se je nabralo nekaj teh »kulturnih« let, priznam. Tako meni, kakor mojim najbližjim. Priznati pa moram predvsem to, da z velikim spoštovanjem in vsem priznanjem gledam na tiste, ki so člani takšnih ali drugačnih kulturnih

društev tudi 50, 60 in več let.

Profesionalna kultura? Zanimiva definicija. Kar mi najprej pride na misel, je to, da če so eni profesionalci, smo mi t. i. neprofesionalci – amaterji, vključeni v kulturno dogajanje izključno in samo iz veselja do dejavnosti; petje, ples, inštrumentalno igranje, gledališče ... Seveda je veselje do dejavnosti prisotno pri vseh, brez tega pač tam ne gre! Absolutno pomenijo vse te dejavnosti tudi sproščanje in beg od vsakdanjih pritiskov ter stresa. Zagotavlja sodelovanje v teh dejavnostih, tudi določeno notranjo zadovoljstvo in rast vsakega posameznika, kakor tudi celotne zasedbe; po marljivem delu (beri vajah) po navadi sledi uspeh, ki pa povzroči dobro mero zadovoljstva.

Sodelovanje na kulturnih prireditvah, posvečenih 8. februarju, slovenskemu kulturnemu prazniku, (po mojem skromnem mnenju) za vsakega profesionalnega ali ljubiteljskega »kulturnika« pomeni določeno čast in potrditev dobrega dela.

Foto Osebni arhiv

Bernard Rogelšek – KD Ivan Napotnik Zavodnje

Član društva sem od mladih let, no, saj še nisem tako star! Društvo je vmes nekoliko stagniralo, a smo ga postavili nazaj na noge in veliko delamo. Predsednik društva sem že devet let.

Menim, da je društveno življenje v našem okolju zelo pomembno in k temu spada seveda tudi kulturna dejavnost. Naše društvo na primer na leto izvede program vsak mesec. V januarju so sv. trije kralji, ki obiskujejo hiše, februarja naredimo proslavo ob kulturnem prazniku, marca za materinski dan, aprila sodelujemo z gledališko skupino iz Šmiklavža, ki uprizori igro, maja izvedemo kakšno prireditev v okviru tedna ljubiteljske kulture, junija je proslava ob državnem prazniku, leto nadaljujemo s kakšnim izletom, v jeseni pa izvedemo Veselo nedeljsko popoldne, nato so priprave na Miklavža in še kaj vmes. Ob rojstnem dnevu Ivana Napotnika obiščemo njegov grob. Iz tega lahko povzamem, da je delo društev ravno tako pomembno za kraj in širše kot profesionalno delo v kulturi. Veliko ga je in vsi delamo zastonj v dobrobit kulture. V društvo je včlanjenih kar 200 članov. 8. februar obeležimo z nastopom domačih ustvarjalcev, ki tako v kraju pokažejo, kako veliko stvari znajo.

Foto Osebni arhiv

Peter Anželak – MePZ Svoboda

V kulturno življenje sem vpjet že od osnovnošolskih let, začelo se je s sodelovanjem pri prireditvah v šoli, nato tudi v kraju, še aktivneje pa z vstopom v upravni odbor kulturnega društva Ivana Napotnika Zavodnje leta 1997 in z včlanitvijo k pevskemu zboru Svoboda Šoštanj leta 2001, kjer že osmo leto opravljam predsedniško funkcijo. Ljubiteljska kultura aktivno vključuje precej večje število posameznikov kot profesionalna, zato je verjetno tudi bliže ljudem. Vesel sem, da je v naši občini toliko društev in skupin, ki prispevajo h kulturnemu udejstvom in širijo kulturni duh. Želim si, da bi bilo medsebojnega povezovanja še več, iz izkušenj pa vem, da to zahteva tudi svoj (dodatni) čas, ki pa že tako ni naklonjen ljubiteljski kulturi, ker ga vztrajno jedo druge »življenjske pomembnejše« prioritete vsakega posameznika in se to pozna že znotraj delovanja društev. Za uspešno delovanje, za dobre rezultate in vedno boljše kvaliteto – v mojem primeru – petja potrebujemo veliko dela, veliko vaj, pred tekmovanji npr. so tako dodatne vaje obvezno uvedene, pa večdnevne intenzivne priprave, ki poleg časa jedo tudi denar ... Tukaj se moram zahvaliti Občini Šoštanj za velik kulturni posluš in njihovo podporo društvom. S tega vidika je kultura pri profesionalnem delovanju v prednosti, ker ima bolj konkretno »rezerviran« čas in tudi finančna sredstva, so pa profesionalni tudi rezultati. Prav pa je, da (čim bolje) delujeta obe veji kulture, da se bo kulturni duh še naprej širil brezčasno, zanesljivo in strokovno. Bliža se slovenski kulturni praznik, ki je lepa priložnost za povezovanje, predvsem pa za ljubiteljsko kulturo, da prispeva svoj del, ki je morda še bolj srčen kot pri poklicni, ker je v njem čisti prosti čas posameznika, njegovo veselje in užitek ob udejstvom. Ob prazniku želim vseh publiki (in tudi sebi) čim več časa za spremljanje in obiskovanje kvalitetnih kulturnih »sadv«, vsem kulturnikom pa: le tako naprej, in upajmo, da bo še boljšega vetra kej! :)

Balet

Smrt v Benetkah, čudoviti balet Valentine Turcu v SNG Maribor

Morebiti ste prebrali prozno mojstrovino velikana nemške literature in nobelovca Thomasa Manna (1875–1955) *Smrt v Benetkah*, ali videli kultni istoimenski film Luchina Viscontija iz leta 1971, ki je novela, ki s pesimistično pretanjenostjo razkriva dekadenco meščanske družbe, še bolj spopulariziral?

Foto Tiberiu Marta

Pripoveduje zgodbo 50-letnega, zgodaj ovdolega pisatelja, Gustava von Aschenbacha, ki že od mladosti živi asketsko in disciplinirano življenje zatrtih strasti. Obremenjen je z nenehno željo po ustvarjanju in je naravnost obseden z iskanjem Popolnosti in Lepote. Nič, kar napiše, se mu ne zdi popolno in zmeraj, poln samouničujoče nesamozavesti, dvomi v svoj talent. V nekem trenutku se odloči odpotovati v Benetke, kjer želi prebroditi svojo ustvarjalno krizo. V razkošnem kopalniškem hotelu na Lidu, znamenitem peščenem otoku, se počuti povsem tuje med ostalimi, brezskrbnimi gosti iz vse Evrope, ki so prišli sem v iskanju novih avantur in dekadentnih užitkov. Vse dokler ne sreča petčlanske poljske družine s 14-letnim sinom Tadzziem. Očaranemu Aschenbachu se zdi deček utelešenje lepote ideala. Sprva ga občuduje kot imeniten grški kip, vendar občudovanje kmalu preseže meje intelektualnega razmišljanja – in ko se njuna pogleda nekajkrat srečata, preraste v močno strast, ki vodi v pogubo. V svojih neizrečenih izpovedih ljubezni ga

kliče Eros, Narcis in Hiacint. Dečku začne slediti v hotelu, na plaži in na sprehodih po mestu, po katerem se širi močan vonj po dezinfekciji. Notranje pa je vedno bolj razrvan: popolnoma je očaran nad nadzemeljsko lepoto mladeniča (in se toliko bolj obremenjuje s svojim starajočim se telesom); poln ljubezni do dečka tudi napiše svoje najboljše delo doslej – to bi znal biti vrhunec njegove kariere; obenem pa ve, da nepogašena strast, ki jo čuti do njega, uničuje njegovo dostojanstvo in ugled, saj številni opazijo njegovo obsesivno zasledovanje Tadzia. Celo ko Aschenbach izve, da mestne oblasti poskušajo turistom prikriti epidemijo kolere, ki se širi po mestu, ni sposoben posvariti dečkove matere pred smrtno nevarnostjo, saj bi to pomenilo, da Tadzia ne bi videl nikoli več. Med enim izmed sprehodov po mestu pojé neoprane jagode in čez nekaj dni se ob zajtrku začne slabo počutiti. Za nameček izve, da Tadzieva družina po kosilu odhaja. Na plaži se še zadnjič vidita. Njuna pogleda se spet srečata, nakar Aschenbach želi vstati z ležalnika in oditi proti

njemu, vendar se zgrudi in s pogledom na Tadzia umre.

Samota je tista, ki rodi izvirnost, drzno in vznemirljivo lepoto, pesem. Samota pa rodi tudi nasprotje tega: nesomernost, absurd in pregreho, je zapisal Thomas Mann.

Njegova novela je delno avtobiografska, saj naj bi se, čeprav poročen in oče šestih otrok, notranje boril s svojimi potlačenimi homoseksualnimi nagnjenji, o čemer pričajo številni zapisi v njegovih dnevnikih. Celovečerni dramski balet v umetniški zasnovi mednarodno priznane koreografinje in Prešernove nagrajenke Valentine Turcu, po motivih Mannove novele, je nastal v Operi in baletu SNG Maribor v sodelovanju s Hrvaškim narodnim gledališčem Zagreb ter premiero doživel 9. novembra 2018.

O nastanku svojega neobičajno filmskega baleta, kot ga sama označuje, je avtorica povedala, da jo je novela zelo navdušila, a da je sledila lastni intuiciji in se je odločila svojo baletno predstavo postaviti v kontekst našega časa. In tako se na odru ne samo odvijte odlično ujeto bistvo Aschenbachove osebne tragedije, ampak obenem ugotovimo, da ni opaznih razlik med dekadenco družbene smetane v obdobju »fin de siècle« in v našem času – ljudje se niso spet toliko spremenili, še zmeraj hrepenijo po razvajanju v luksuznih »all inclusive« spa hotelih, po divjih »žurkah«, kjer teče alkohol v potokih in so droge na doseg roke. Še zmeraj se na vse pretege trudimo izkazovati svoj »visok« družben status, smo željni »popolne« ljubezni in slepega občudovanja, zato paradiramo v oblačilih znanih modnih oblikovalcev, flirtamo, seksamo z neznanci – le da se danes ob tem še snemamo in slikamo za družbena omrežja, od katerih pričakujemo – kaj, pravzaprav? A ja! Instantno slavo in popularnost. In točno takšno sliko današnje družbe je Valentini Turcu do potankosti uspelo pričarati na odru.

V tem sta ji izdatno pomagala tudi odlična scenograf Marko Japelj in kostumograf Alan Hranitelj. Scena je likovno prečiščena in na začetku na nas

Foto Tiberiu Marta

Foto Tiberiu Marta

deluje spokojno in eterično – a njena nenaravna popolnost nas kmalu začne vznemirjati. Osladna atmosfera brezskrbnih počitnic v Benetkah postane neznosna in zadušljiva. Tehnološko je scena

dodelana in ponuja možnost skoraj neopazno hitrih sprememb prizorišč (Aschenbachov dom, avla hotela, plaža z barom). Čez cel zadnji plan se razteza svetlo platno, na katerem se menjujejo projekcije

– od neskončnega morja in nebes do predimenzioniranih digitalnih črk, ki v zaključku predstave nezadržno odštevajo čas, ko bo v Benetkah slavila dokončno zmago Smrt. Precej pompoznen element scenografije je lesena gondola v življenjski velikosti, ki med predstavo večkrat lenobno kroži po odru (upravljana daljinsko). Kostumi krasno povzemajo razkošno »počitniško« modno začetka 20. stoletja, vendar jo interpretirajo na moderen način. Kostumograf se učinkovito igra s kontrastom črne in bele in nekajkrat tudi presenetni; v sceni na plaži se moški odločijo igrati nogomet, oblečeni v bele majice z veliko črno začetnico njihovega imena na sprednji strani – R, D, M, O, S, E, J, T ... Po odigrani igri vsi nasmejani in sproščeni slikajo »selfije« v manjših skupinah. In tako se pred nami pojavijo zlovešče besede: MORTE, EROS, SMRT ...

In na smrt nas v baletu vedno znova opomni vprisotni angel Smrti (v fascinantni izvedbi Nizozemca Sytzeja Jana Luskeja, člana mariborskega baleta), ki ga je koreografinja dodala v zgodbo. Morebiti predstavlja alter ego Gustava von Aschenbacha (ki ga čutno pleše zvezda zagrebškega baletnega ansambla Japonec Takuya Sumitomo – v vlogi alternira z legendarnim ruskim baletnikom Antonom Bogovom). Domišljav Angel Smrti Gustava nenehno draži, zbada in žali zaradi njegovih čustev do dečka, a hkrati mu preprečuje, da bi svojo ljubezen telesno uresničil, s čimer mu povzroča neznosne psihične muke. Ko se Gustav končno odloči zapustiti s kolero zastrupljene Benetke, mu to Angel prepreči. Za nameček mu, ko je že Gustav okužen, v grozljive sanje pripelje iznakažena bitja iz onstranstva; najbolj ga seveda vznemiri pojava njegove žene. Več ljudi, ko je okuženih, večje zmagoslavje Angel – Demon občuti. Govorice o kolero so, izgleda,

Foto Tiberiu Marta

Foto Tiberiu Marta

imeli za »fake news«, izmišljene, da naredijo škodo beneškemu turizmu ... Zdaj se Angel Smrti že brez vsakršnih zadržkov udeležuje razuzdanega rajanja hotelskih gostov – tudi nogometa v majici s črko S – in z zadovoljstvom opazuje naraščajoče število obolelih in smrtnih žrtev. V poslednjih izdihljajih je ob Gustavu in ga na gondoli dostojno odvažava v onstranstvo.

Poudariti še velja, da je odnos med Aschenbachom in mladoletnim Tadzem v baletu prikazan nadvse občutljivo, decentno, niti malo vulgarno ali sprijeno. Koreografinja se je Mannovo novelo odločila preplesti z lirično lepoto dramatične glasbe genialnega poznoromantičnega skladatelja Gustava Mahlerja (1869–1911). Že na dunajski visoki šoli za glasbo naj bi bil fanatično priden študent in o njegovi vnemi pričajo tudi uspehi, ki jih je dosegel v Ljubljani, kjer je po končanih študijih dobil svojo prvo zaposlitev. Prav neverjetno se zdi, da je v naši prestolnici uspel – pri komaj enaindvajseti letih – od 24. septembra 1881 do 1. aprila 1882 dirigirati kar štirideset opernih predstav, dvainštirideset operet, en operni večer, tri izvedbe scenske glasbe k dramskih delom ter sam izvedel dva koncerta kot pianist – vsega skupaj torej 88 nastopov. Med operami, ki jih je naštudiral, so bile tudi ene izmed najzahtevnejših, kot so: Mozartova Čarobna piščal, Verdijevi operi Trubadur in Ernani, Webrovi operi Čarostrelec in Preciosa, Donizettijeva Lucrezia Borgia, Rossinijev Seviljski brivec in druge.

Tudi kasneje je bil znan po tem, da je delal neumorno in še med počitnicami skladal svoje orjaške simfonije. Vrhunec kariere je dosegel v letih od 1897 do 1907, ko je vodil Cesarsko filharmonijo na Dunaju in dirigiral po vsej Evropi, vendar so ga na koncu njegovi nasprotniki (in ni jih bilo malo, saj naj bi bil

vzkipljiv, občutljiv in od vseh zahteval absolutno predanost glasbi) izpodrinili s položaja s pomočjo z antisemitizmom prežetih intrig, čeprav je leta 1897 konvertiral v katolicizem. Umaknil se je v New York in začel dirigirati v Metropolitanski operi, kjer je med drugim delal z najslavnejšima pevcema svoje dobe – z Italijanom Enricom Carusom in Čehinjo Emo Destinovo. Zaradi izčrpanosti mu je pri komaj 50 letih začelo pešati srce, zato se je vrnil v Evropo, umreti. Za seboj je pustil bogat opus skladb, ki jih odlikuje izjemen čustven naboj in lirična lepota, hkrati pa globoka dramatičnost.

Mann in Mahler sta se osebno srečala 12. septembra 1910 v Münchnu, ob praznovanju Mahlerjeve Simfonije tisočev, in baje sta bila fascinirana eden nad drugim. Manna naj bi leto kasneje Mahlerjeva prezgodnja smrt pretresla. Je tako mogoče razumeti Aschenbachov lik kot Mannov svojevrstni poklon umetniku, s katerim je delil podobne poglede na umetnost in življenje? si zastavlja precej zanimivo vprašanje Benjamin Virč v gledališkem listu k baletu, kjer navaja tudi citat iz knjige skladateljve žene Alme Mahler Mein Leben (Moje življenje): Mahler je bil v celibatu in se je bal ženske. Njegov strah pred tem, da bi se ponižal, je bil brezmejen, in tako se je izogibal (spolnemu) življenju. Vsak trenutek svojega življenja je zato posvetil glasbi ... Kot bi Mahler, Mann in Aschenbach sestavljali trikotnik zatrtih strasti in večnega stremjenja k popolnosti ... Naj samo še dopolnim, da je Valentina Turcu v predstavi uporabila že obstoječe vrhunske posnetke Mahlerjevih skladb; pet izmed njih je nastalo v izvedbi Berlinske filharmonije pod dirigentsko taktirko Italijana Claudia Abbada (3. stavek Simfonije št. 1 v D-duru, 4. stavek iz Simfonije št. 1 v D-duru, 3. stavek iz Simfonije št. 4 v G-duru, 4. stavek iz

Simfonije št. 5 v cis-molu in 6. stavek iz Simfonije št. 3 v d-molu). Abbado je dirigiral tudi Mahlerjevo Vstajensko Simfonijo št. 2 v c-molu – v baletu pa slišimo njen 1. stavek, in sicer v izvedbi Festivalskega orkestra iz Luzerna. Peti stavek iz Simfonije št. 10 je posnel Filadelfijski simfonični orkester pod taktirko Jamesa Levina. Vsi omenjeni posnetki so nastali v letih od 1981 do 2004. Koreografinja jih je zelo učinkovito dopolnila še z dvema modernima skladbama – s pulzirajočo temačno, psihadelično Angel britanske trip hop skupine Massive Attack in s senzualno, »noir« romantično Nothing's Gonna Hurt You Baby ameriške ambientalne pop skupine Cigarettes After Sex.

Balet traja 1 uro in 15 minut, ki minejo, kot bi trenil, saj gledalce zgodba povsem prevzame.

Opera in Balet SNG Maribor; avtorica koreografije: Valentina Turcu, asistent koreografije: Anton Bogov, po noveli Thomasa Manna, glasba: Gustav Mahler; oblikovanje zvoka: Gorazd Vever, scenografija: Marko Japelj, kostumografija: Alan Hranitelj, asistentka kostumografa: Petra Dančević, oblikovalec luči: Aleksandar Čavlek, avtor videofilma: Matjaž Mrak, baletna mojstrica: Alenka Ribič, zasedba: Anton Bogov/Takuya Sumitomo, Sytze Jan Luske, Jan Trninič, Jelena Lečić, Catarina de Menses, Ionut Dinita, Monja Obrul/Hristina Stojčeva, Vanja Vitman, Satomi Netsu, Ema Perič, Ines Urošević, Filip Jurič, Branka Popovici, Olesja Hartmann Marin, Yuya Omaki, Asami Nakashima, Sergiu Moga, Tanja Baronik, Matjaž Marin, Alexandru Pilca, Ines Petek, Mircea Golescu.

(Predstava 11. 11. 2018 v Operi in Baletu SNG Maribor)

Na odru

Menopavza – zabavni muzikal, ki podira tabuje

Svetovno uspešni muzikal (danes sedemdesetletne) ameriške glasbenice Jeanie Linders iz leta 2001 je dobesedno obnorel svet – od ZDA do Avstralije, od Španije do Južne Afrike, od Filipinov do Južne Koreje, in lahko bi še naštevali. Na Broadwayu so ga v štirih letih izvedli kar 1.500-krat, v Las Vegasu polni dvorane že od leta 2006.

ALICE ČOP

Foto Jure Makovec

Foto Jure Makovec

Tudi v Sloveniji je končno dočkal svojo premiero 9. novembra lani v Špas teatru, v slovenščino pa ga je – vključno z besedilni pesmi – prevedla Desa Muck in ga prenesla v slovenske realije (trgovina Bloomingdale's je postala NAMA, gospodinja iz lowe je iz Horjula in podobno).

Kot razkriva že sam naslov, govori o ženskah v obdobju »občutljivih sprememb«.

V veleblagovnici NAMA se torej na oddelku s spodnjim perilom srečajo štiri neznanke; recimo jim Gospodinja, Hipijevka, TV-zvezdnica in Poslovna ženska. Na prvi pogled nimajo nič skupnega, a postanejo prava sestrška družina. Zakaj? Ugotovijo namreč, da jih povezuje, kot navaja gledališki list Špas teatra, tisto neprijetno obdobje na M, ki ga spremljajo izguba spomina, navali vročice, nočno potenje, gubice, neustavljiva želja po čokoladi, ne dovolj seksa, preveč seksa in še mnogo, mnogo drugih spremljajočih simptomov – z eno besedo menopavza!

Režije se je lotila zagrebška režiserka Nina Kleflin, ki rada sodeluje tako z narodnimi kot s komercialnimi gledališči, a ji ležijo lahkotnejše komedije, kot pravi. Na Hrvaškem je režirala že vrsto uspešnih muzikalov – Moje pesmi, moje sanje, Matilda, Čarovnik iz Oza in druge. Tokrat pa je sodelovala s štirimi

slovenskimi zvezdicami: z glasbeno divo Heleno Blagne, z odličnima igralkama z izrazitim komičnim talentom, Zvezdano Mlakar in Urško Vučak Markež, ter z razvpito performerko Salome.

Ker so zelo »pestra« skupina, so jih v številnih intervjujih vprašali, kako je bilo sodelovati.

Simpatična Ptujčanka Urška Vučak Markež je pred

premiero povedala: Jaz se kar smejim, ko slišim, kakšna ekipa smo. To bo res zanimivo. Helena je prava diva, kaj naj jaz počnem ob njej? Pa Salome? No, z Zvezdano mi bo šlo, saj je Štajerka. Pa tudi, kako se bom zdaj pretvarjala, da sem v menopavzi?! Tako mlada sem po duši. (vir: Odkrito.si, 16. 9. 2018, pogovor z Evo Jandl) V vlogi Hipijevke, ki bi se rada iz odmaknjene bio farme le vrnila v civilizacijo, excelira, čeprav nezgrešljivo (a prisrčno) ne zadene niti ene note.

Helena Blagne, zaradi črne lasulje in očal z rdečimi okvirji skoraj neprepoznavna, v vlogi ločene, stroge Poslovne ženske, pa je prepričana, da se bo iz predstave marsičesa naučila, saj ob opazovanju Urške in Zvezdane napreduje v igranju, sama pa kolegicam pomaga pri pevskih vložkih. Druga drugo podpiramo in se druga od druge učimo. Dobro se dopolnjujemo. (vir: Nova, 10. 12. 2018, pogovor z Niko Arsovski) Helena Blagne je seveda najboljša pevka showa, a presenetni tudi s sproščeno igro in s pravzaprav zelo dobro oblikovanim, dodelanim »dramskim« likom.

Zvezdana Mlakar v predstavi naravnost blesti v vlogi Gospodnje in svojemu možu pogrebniku povsem vdane žene, ki pa se še v zrelih letih obnaša in govori kot najstnica in se oblači kot Barbie

Foto Jure Makovec

Foto Jure Makovec

(poleg bleščeče tiare v laseh nosi tudi neverjetno ročno lakirano torbico v obliki čajnika!). V pogovoru je priznala, da ji na prvi pogled ta vloga ni pisana na kožo, a ji je nekje v sebi uspelo poiskati tovrsten del. Zabavno, zanimivo. Kot se čudim sama sebi, tako me tudi moje kolegice gledajo in se mi smeji. (vir: Nova, 10. 12. 2018, pogovor z Niko Arsovski) In da se rade smeji ena drugi in se vzajemno presenečajo, so dokazale tudi v velenjski izvedbi muzikala, ko je Salome z gledalcem neznano interno »foro« povsem vrgla iz tira Zvezdana Mlakar, ki se ni in ni mogla nehati smejati.

Ravno Salome (v vlogi TV-zvezdnice) je tista, ki jo v intervjujih najpogosteje vprašajo po njeni ženski. Kako nekdo, ki se je rodil kot moški, odigra menopavzo, jih zanima. In Salome čisto odkrito odgovarja: Ne bi rada več govorila o tem, da sem bila nekoč moški. Ženska sem že deset let in se nočem vračati v preteklost. Sem kot ženska, ki so ji odstranili maternico. Nimam ne moških ne ženskih hormonov. Jemljem hormone, da nimam nihanj razpoloženja. Če ne bi jemala hormonov, bi imela vse simptome menopavze. (vir: DELO, 15. 10. 2018, pogovor s Tejo Roglič) Pravi tudi, da se

Foto Jure Makovec

Foto Jure Makovec

ji je z *Menopavzo* uresničila velika želja nastopati v pravi gledališki predstavi in da je, ko jo je poklicala direktorica Špas teatra Urša Alič, ostala čisto brez besed.

Okvir zgodbe je nekoliko preenostaven – ženske potujejo od nadstropja do nadstropja po posameznih oddelkih veleblagovnice – spodnje perilo, parfumerija, moška moda, športne potrebščine, restavracija, pohištvo in tako dalje. Vsak oddelek jih napelje na drugo temo pogovora – od večernega prenejanja do nespečnosti in nočnih valung (*Prej sem med seksom zašvicala, zdaj seksam v lastnem švicu!*), od strahu, da jih bo mož prevaral z mlajšo (*le kaj bomo brez njih?*) do vzajemnih nasvetov o uporabi vibratorjev in lubrikantov (*kdo sploh rabi moške?*), od nenehne občutka utrujenosti in nekoristnosti (*Še muha na dreku je koristnejša! Še drek je koristnejši, ker lahko postane gnajilo!*) do želje končno začeti telovaditi in se znebiti celulita (*Vse, kar zdaj pojem, mi gre v celulit, v stegna!*, *Jaz imam celulit že od rojstva, sam vam povem, da se ga nikoli ne navadiš!*).

Predstava je precej »hormonalna«, a zabavna na prijeten način, napisana z velikim smislom za samoironijo, obenem pa žensk ne degradira – prav nasprotno. Junakinjam zgodbe je pač dovolj tega, da jih imajo njihove mame še vedno za smrklje, moške in odraščajoči otroci pa zgolj za gospodinje srednjih let, katerih naloga je čistiti, prati, likati in kuhati. Ženske so! Želijo si ljubezni, nežnosti, čipkastega spodnjega perila in seksa – ne glede na starost, ne glede na menopavzo. Zakaj bi se je morale sramovati? (*Klinc jih gleda!*) Del predstave so številni hiti iz 70., 80. in 90., med drugim *The Great Pretender*, *The Lion Sleeps Tonight*, *The Shoop Shoop Song*, *This is Your Day*, *What's Love Got To Do With It?* ali *Only You*, vendar seveda s komično prirejenim besedilom. Zato na primer na melodijo zadnje naštetih pesmi lahko slišimo, kako Salome poje: Samo on mi lahko nategne vrat in kožo mi lahko potegne čez uho ... Scenograf Darjan Mihajlovič Cerar je na oder postavil pravi »budoar« – v rožnat pliš oblečeno kuliso s izloženimi policami za čevlje, torbice, klobuke in rože, ki jo v sredini zgoraj krasi stari logotip NAME. V prostor je namestil štiri udobne, premične (*tudi v pliš oblečene*) fotelje. Scena dobro funkcionira – spremembe prostora potekajo gladko, z enostavnimi potezami (*zadnja kulisa v sebi namreč nepričakovano skriva pult s kozmetiko, obešalnik za obleke ali WC-školjko*).

Kostumi, ki so delo Andreja Vrhovnika, odlično – čeprav nalašč pretirano – karakterizirajo posamezne like.

Končam z mislijo, da bo muzikal, ne glede na izrazito žensko tematiko, nedvomno nasmejal tudi moški del publike, ki bo potem – kdo ve? – mogoče bolje razumel svoje lepše polovičke ...

Špas teater, v koprodukciji z GFOUR production; po knjižni uspešnici Jeanie Linders prevedla in priredila Desa Muck, režija: Nina Kleflin, scenografija: Darjan Mihajlovič Cerar, kostumografija: Andrej Vrhovnik, glasbena priredba: Aleš Klinar, Miha Gorše, koreografija: Mojca Horvat, nastopajo: Helena Blagne, Salome, Zvezdana Mlakar in Urška Vučak Markež.

(Predstava 10. 1. 2019 v Domu kulture Velenje)

Knjižnica

Mestna knjižnica Šoštanj – februar 2019

MARJETKA BLATNIK

Knjižni sejem

ponedeljek, 4. 2. 2019, 10.00–18.00

Za vse ljubitelje starih knjig, sejem rabljenih knjig, prvi ponedeljek v mesecu.

Da knjige ne bi romale na odpad, jim skušamo najti na sejmu nov dom, tako ohranimo dostojanstvo starih odsluženim knjigam, ki še vedno nosijo v sebi sporočilo za vsakogar, ki si bo vzel čas zanjo in njene porumenele liste.

Poleg podarjenih knjig prodajamo tudi knjige, ki so odslužile svojo nalogo v naši knjižnici, z namenom, da najdejo pot med ljudi in tako polepšajo dan strastnim bralcem in zbirateljem.

Simbolična cena knjige je 1 EUR.

Razstave

Kajuhovo dopisovanje z njegovo ljubeznijo Silvo Ponikvar

Ob obletnici smrti pesnika Karla Destovnika - Kajuha nadaljujemo s ciklusom razstav o njegovem izjemno obsežnem dopisovanju z literarnimi prijatelji in mladostnimi simpatijami ter ljubeznimi. Razstavili bomo pesnikovo dopisovanje z njegovo ljubeznijo Silvo Ponikvar. Avtorica razstave je Andreja Jurkovnik.

Zlate hruške

Po mnenju uredniškega odbora, ki vsako leto pripravlja Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig, se tiste knjige, ki po vsebini in izvedbi izstopajo, uvrstijo med odlične izdaje leta in pridobijo pravico do znaka Zlata hruška. Zlata hruška je znak kakovosti otroških in mladinskih knjig. Vse knjige na razstavi bodo na izposajo.

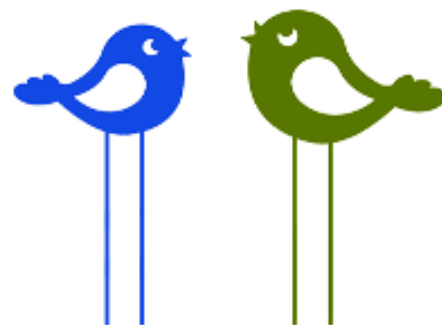
Razstava na otroškem oddelku

Kje je doma zima

V mesecu februarju bo v Mestni knjižnici Šoštanj razstava otroških likovnih del na temi zima in težko pričakovani sneg. Razstavljali bodo otroci Vrtca Šoštanj, enote Biba, stari 1–4 let.

Zimska pravljica

Na otroškem oddelku bomo pripravili pravljice, ki govorijo o naravi, živalih in zimi. Vse knjige si bodo otroci lahko izposodili.

Glasbeni večer**Ščepec malce pozabljenih melodij****torek, 5. 2., 18.30**

Kitarist Franjo Jurovič nas bo s pevko Urško Bider s preigravanjem melodij različnih žanrov razvajal v glasbenem večeru nostalgije.

BRAINOBRAIN**torek, 5. 2., 15.30–16.30**

BRAINOBRAIN je mednarodni izobraževalni program za otroke med 5. in 14. letom, ki razvija možganske sposobnosti otrok, kot so spomin, koncentracija, fokus, hitrost, natančnost ... Skupine tečajnikov so majhne, srečanja pa vedno razigrana in ustvarjalna.

Spoznali in preizkusili boste naš glavni pripomoček abakus, se pogovorili s trenerji in se pozabavali z miselnimi izzivi.

Prijazno vabljeni, otroci in starši!

Predstavitve knjige**Viki Grošelj: Najvišji vrhovi celin****torek, 12. 2., 18.30**

Preplezati najvišje vrhove vseh sedmih celin našega planeta, znane tudi kot Seven Summits, je od 70. let prejšnjega stoletja eden bolj zaželenih izzivov pustolovcev in tistih alpinistov, ki jim je pustolovščina pomemben del njihovega življenja. Če temu prištejemo še barvitost in razkošnost razlik med posameznimi gorami in pokrajinami, celinami, bi na Zemlji težko našli bolj zanimiv gorniški izziv, v uvodu zapiše Viki Grošelj in tako večnim spraševalcem takoj odgovori na tisto nevhvalno vprašanje, zakaj rine tja.

Ura pravljic**četrtek, 7. 2., 17.00–17.45**

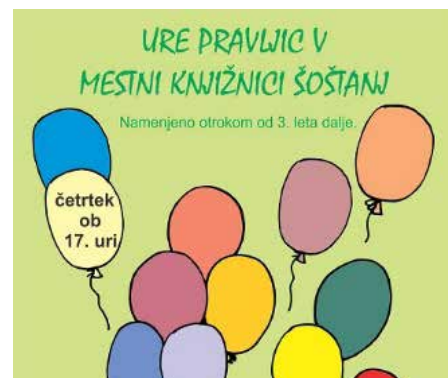
Pripovedovala bo Marjetka Blatnik.

Namenjeno otrokom, starejšim od 3 let, ki lahko na pravljicah ostanejo brez spremstva staršev.

četrtek, 14. 2., 17.00–17.45

Pripovedovala bo Marjetka Blatnik.

Namenjeno otrokom, starejšim od 3 let, ki lahko na pravljicah ostanejo brez spremstva staršev.

Pravljična joga**četrtek, 21. 2., 17.00**

Ob poslušanju zgodbe bomo otroke popeljali v svet jogijskih položajev (asan). Postali bodo lahko hrabri junaki, pogumni levi, zviti krokodili, lahkotni vetrovi ali pa prikupni kraljeviči in princeske.

Izvajali bosta Nina Časl in Marjetka Blatnik.

Pravljična joga je namenjena otrokom, starejšim od 3 let, ki lahko na pravljicah ostanejo brez spremstva staršev.

Pravljična meditacija za otroke z Janjo in medvedkom Tapkom**četrtek, 28. 2., 17.00**

Sproščanje s pravljичno meditacijo in tapkanje, pri katerem se bodo otroci »polnili« s pozitivno in ustvarjalno energijo. Otroci se zelo hitro odzovejo na tapkanje, kadar pri tapkanju uporabimo medvedka ali kako drugo igračko. Na ta način otroci prenesejo vse svoje težave na igračko in se lažje znebijo težav, ki jih imajo.

Namenjeno otrokom, starejšim od 3 let, ki lahko na pravljicah ostanejo brez spremstva staršev.

Dan odprtih vrat Vile Mayer

petek, 8. februar 2019,
od 10. do 16. ure,
Prešernov dan,
slovenski kulturni
praznik